
Saknr: 2020/37508-4
Saksbehandlar: Bjørn Snorre Waage

Saksgang

Utval	Utv.saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		28.05.2020
Fylkestinget		09.06.2020

Slutthandsaming - Regional plan for Hardangervidda 2019 - 2035

Forslag til vedtak

1. Fylkestinget i Vestland vedtek med heimel i plan- og bygningslova §8-4 Regional plan for Hardangervidda 2019-2035 datert 31.10.19..
2. Det vert lagt til grunn likelydande vedtak i Viken fylkeskommune og Vestfold-Telemark fylkeskommune.

Samandrag

Regional plan for Hardangervidda 2019-2035 var lagt fram for slutthandsaming i fylka Hordaland, no Vestland, Buskerud og Telemark i desember 2019. Handsaminga i dei ulike fylka enda med ulike vedtak. Ein føresetnad for gyldig plan, er like vedtak i alle fylka. Med sikte på å oppnå like vedtak i Viken, Vestfold-Telemark og Vestland, fremmar fylkesrådmannen igjen sak med fornya handsaming av planen for fylkestinget i Vestland.

Planforslaget som er til behandling er det same som vart fremja i fylkestinget i desember 2019. Fylkesrådmannen viser difor i hovudsak til saka som vart lagt fram for fylkestinget då. I saka her er det kort teke opp att dei tema som har vore mest omdiskuterte, i tillegg til ny informasjon med relevans for saka.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Paal Fosdal
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Hardangerviddarådets forslag til regional plan
- 2 Plankart - regional plan for Hardangervidda
- 3 Konsekvensutgreiing - regional plan for Hardangervidda
- 4 Referat Hardangerviddarådets styringsgruppemøte. Sept 2019
- 5 Høyringsinnspel. Oppsummering og vurdering
- 6 Saksprotokoll i fylkestinget - 17.12.2019

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Regional plan for Hardangervidda 2019-2035 vart lagt fram til slutthandsaming i dei tre fylka i desember 2019. Fylkesutvalet i Vestland handsama saka i møte 03.12.2019 (PS 19/19), og fylkestinget handsama saka i møte 17.12.2019 (PS 32/2019). Fylkesutvalet vedtok samrøystes fylkesrådmannen sitt forslag som innstilling til fylkestinget. Fylkestinget vedtok å utsetje saka grunna mangel på likelydande vedtak i Buskerud og Telemark fylkeskommunar (jf. vedlagt protokoll).

Planforslaget som no vert behandla er likt det som vart fremja i saka i desember 2019. Fylkesrådmannen viser elles i hovudsak til saksutgreiinga som var i fylkestinget då. Under gir vi ei kort omtale av dei tema som har vore mest omdiskuterte gjennom rulleringsarbeidet. Det er også gjort nye vurderingar knytt til naturmangfaldlova. I tillegg er det gitt ei omtale av tilhøva for villreinen på Hardangervidda vinteren 2019/2020.

Om rulleringa

Prosesen med rullering blei gjennomført i perioden 2017-2019 med Hardangerviddarådet som styringsgruppe. Planen var til høyring sommaren 2019. Vedlagt saka ligg ei oppsummering av høyringsinnspela med ei administrativ vurdering, samt referat fra Hardangerviddarådet sitt avsluttande møte 19.09.2019. I høyringa var det særleg merksemd om Valldalen i Hordaland (Vestland), og vegen over Imingfjell i Telemark og Buskerud.

Under har vi kort utdjupa dette igjen:

- Valldalen i Ullensvang kommune blei i den regionale planen i 2011 definert som Nasjonalt villreinområde. Arealføremålet i dette området har vore mykje diskutert, med meininger både for og mot Nasjonalt villreinområde. Fleirtalet i Hardangerviddarådet konkluderte hausten 2019 med å tilrå at dalen under 900 moh skulle takast ut av Nasjonalt villreinområde og omdefineras til Stølsdal. Hensikta er å mogleggjere ei forsiktig næringsutvikling i det tidlige seterlandskapet. I fylkestinget i Buskerud i desember 2019, vart det fremja forslag om å fortsatt definere Valldalen som Nasjonalt villreinområde. Dette forslaget ble nedstemt.
- Vinterbrøyting av fylkesvegen over Imingfjell har også vore eit omstridt tema. Vegen blei i 2011 vedtatt å vere vinterstengt. Vegen bind bygder i Tinn kommune og i Nore og Uvdal kommune saman. Kommunane meiner at vinteråpen veg er svært viktig for byggdeutviklinga.

Vegen kryssar villreintrekket mellom sentralvidda og svært viktige vinterbeiter på Lufjsåtangen. I periodar har Lufsjåtangen vore mykje brukt av reinen, i andre perioder lite brukt. Forskarar og villreinforvaltninga meiner at ein vinteråpen veg her i praksis vil avskjere tangen som mogleg vinterbeite, og vurderer dette som svært negativt for villreinen. Det er sterke indikasjonar på at området vil bli enno viktigare i fremtida grunna klimaendringar.

I høyringa sommaren 2019 ble det lagt ut tre alternativ:

- alternativ A - vinterstenging frå bom ved Steinset i Tessungdalen (i Tinn) til bom ved Sønstevatn (i Nore og Uvdal).
- alternativ B - vinterstenging frå bom ved Steinset i Tessungdalen til bom ved Sønstevatn, men med moglegheit for å åpne vegen frå Steinset til Smårøe (hytteområde ca. 1100 moh i Tinn) i vinterferien og helgar mellom vinterferie og påske.
- alternativ C - som opnar for eit fireårig prøveprosjekt med vinterbrøyting over fjellet.

Fylkesmennene varsla i høyringa *vesentlig innvending* til både alternativ B og C. Fleirtalet i Hardangerviddarådet og fylkesrådmennene tilrådde alternativ B, altså å halde vegen vinterstengt, men med oppmjuking på ettervinteren ved hytteområda ved Smårøi i Tinn kommune. Dette alternativet vil vere ei forankring av ein mangeårig praksis.

Status etter den politiske slutthandsaminga i desember 2019:

Dei tre fylkesrådmennene tilrådde å vedta planen slik Hardangerviddarådet konkluderte. Det blei i forslag til vedtak forutsett like vedtak i dei tre fylka.

Situasjonen er no følgjande;

- Telemark fylkesting vedtok planen i samsvar med fylkesrådmannen si tilråding. Politisk forslag om prøveprosjekt med vinterbrøyting over Imingfjell vart fremja i fylkestinget, men nedstemt.
- I Buskerud fylkesting blei forslag om prøveprosjekt med vinterbrøyting over Imingfjell fremma, og fekk fleirtal. Fylkestinget vedtok enstemmig resten av planen.
- Fylkesutvalet i Vestland handsama saka, og innstilte slik rådmannen tilrådde. Fylkestinget utsette saka med grunngjeving i at det ikkje ville bli gjort likelydande vedtak.

Vurderingar etter naturmangfoldlova, §§ 8-12

§ 8 (kunnskapsgrunnlaget)

Den sentrale arten i planarbeidet er villreinen. Villreinen har behov for større område, og brukar areal til ulike tider av året. Kunnskapsgrunnlaget knytt til villrein, anna naturmangfold og andre fagområde er lista i planrapporten kapittel 9; Kunnskapsgrunnlaget (s. 44 og 45). Mykje av kunnskapsgrunnlaget blei utarbeidd i planen vedteken i 2011. Kunnskapsgrunnlaget om villrein er oppdatert etter det.

Anna naturmangfold blei vurdert etter prinsippa i naturmangfoldlova §§8-12 i rapport i 2011 (Naturforvalter Kjetil Heitmann), og er fortsatt gjeldande kunnskapsgrunnlag. Anna naturmangfold vert forutsett primært løyst på lågare plannivå. Dette er i revidert plan presisert i ny § 2.7 Naturmangfold.

§ 9 (føre-var-prinsippet)

Det er ikkje føreteke ny kartlegging og konsekvensutgreiing for andre artar enn villrein. Føre-var-prinsippet er ivareteke gjennom retningslinene sine føringar generelt, og § 2.7 spesielt der det er forutsett at andre artar skal ivaretakast i kommunal planlegging.

§ 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning)

Konsekvensutgreiinga frå 2010 (Aurland Naturverkstad) vurderte konsekvensar for mellom anna villrein relatert til heile planområdet. Konsekvensutgreiinga frå 2019 (Naturforvalter Kjetil Heitmann) vurderer endringar som den rullerte planen føreslår, i forhold til blant anna villrein.

Sjølv om det er mykje kunnskap om villreinen som art, er det likevel uvisse om samla belastning og kor grensene går for kor mykje villreinstamma tåler. Villreinen vert påverka av ulike aktivitetar, som infrastruktur og menneskeleg ferdsel. Forventa klimaendringar bidreg også til uvisse.

§ 11 (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Dette er ikkje ei aktuell problemstilling på dette plannivået.

§ 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

Dette er ikkje ei aktuell problemstilling på dette plannivået.

Situasjonen for villreinen vinteren 2019/2020

Det oppsto svært vanskelege beiteforhold for villreinen på Hardangervidda i vinter. Beiteområda har vore nedisa og vanskeleg tilgjengeleg. Forholda var spesielt utfordrande på vestlege og nordlege deler av vidda, samt i sentrale område. Årsaka var langvarige vekslingar mellom kulde og mildvær og mellom snø, sludd og regn. Reinen måtte difor trekke mot Imingfjell, Gavlen og Ossjøen kor forholda var noko betre. I slike situasjonar er tilgang til Lufsjåområdet svært viktig. Det er venta at slike værforhold vil bli vanlegare på Hardangervidda i åra som kjem.

For å gi villreinen ro i den vanskelege perioden, blei det vedteke å utsetje stikking av skiløyper i Nore og Uvdal kommune. Buskerud tilsynsutvalg beslutta å ha ekstra restriktiv haldning til søknadspliktige aktivitetar, og søknad om brøyting til Småroi i vinterferievekene vart avslått.

Vedtakskompetanse

Fylkestinget har vedtaksmynde, jf. Reglement for folkevalde organ og delegering, Reglement for fylkestinget pkt. 2.1.

Vurdering

Det er behov for like politiske vedtak i dei tre fylka. Dersom det vert fatta like vedtak er planen vedteken på regionalt nivå. Fylkesrådmannen fremjar difor saka på nytt med sikte på å oppnå like vedtak i dei tre fylka.

Det er òg slik at kommunar og fylkesmenn, dersom dei ikkje er samd i vedtaket, kan krevje at saka vert bragt inn for departementet (jf. pbl §8-4).

Konklusjon

Fylkesrådmannen tilrår at Fylkestinget vedtek planforslaget som tilrådd av Hardangerviddarådet i september 2019, og som fylkesrådmannen fremma for vedtak i fylkestinget i desember 2019.